Created with a trial version of Syncfusion Essential PDF

Pandemi Sonrası Daha Yeşil Bir Dünyaya Yelken Açmak

TSKB Ekonomik Araştırmalar

Haziran 2021

Feridun Tur | Şakir Turan | Cihan Urhan | Cem Avcıoğlu

TSKB

İçindekiler

Dünya Ekonomisinin Önündeki “Uzun Yokuş”

Dünya Genelinde Ayrışan ve Kırılgan Toparlanma

Türkiye Ekonomisinin Güncel Durumu

K Şeklinde Toparlanma

Dayanıklı Tedarik Zincir Arayışı

Turizm ve Ulaştırmada Görünüm

İstihdamdaki Asimetrik Yansımalar

İklim Politikaları Yapısal Dönüşümün Hızlandırıcısı Olabilir

Dünya Ekonomisinin Önündeki "Uzun Yokuş"

Yaklaşık bir sene önce Covid-19 salgınına karşı Türkiye'nin direncini artırmanın önemini vurgulamak amacıyla hazırladığımız raporumuzda "Planlı Finansman İçin İşbirliği Zamanı" diyerek girmiştik söze[1]. Aradan geçen zaman içerisinde pandemiyle mücadele için dünya genelinde atılan adımlar iyileşmenin filizlendiğinin müjdesini veriyor. Ancak maalesef güzel günlere erişmek için tırmanmamız gereken uzun bir yokuş, aşmamız gereken belirsizlikler ve mücadele etmemiz gereken eşitsizlikler var[2].

Dünya genelinde aşı dağıtımındaki adaletsizlik, tedarik zincirindeki aksamalar gibi unsurlar önümüzdeki dönemde uluslararası işbirliğinin ve birlikte hareket etmenin önemine işaret ediyor. Öte yandan her ülkenin kendi hasar tespitini yaparak kendine uygun politika reçeteleri hazırlaması da şart. Ülkeler özelindeki iyileşme küresel toparlanmayı desteklerken, küresel ekonomideki her iyi haber de ülkelerin hikayesini besleyecektir. Dolayısıyla küresel toparlanma arayışımızda, ülkelerin birbirlerine ne kadar bağlı olduğunu hatırlamak ve sorumlu politikalar geliştirmek bugün, dünden daha önemli.

Bu çerçevede, Türkiye ekonomisinin küresel ekonomi ile entegrasyonunun ve dışa açıklığının yüksek olması önemli birer avantaj. Kısa-orta vadede, dış ticarette rekabetçiliğimizin arttırılmasına yatırım yapmak, önemli bir gündem maddesi olacak. Tam da bu sebeple, iklim krizine karşı sorumluluk bilinci ile Türkiye'nin iş yapma ortamını iyileştirmenin tam zamanıdır. Böylesi bir yaklaşım ülkeye dış tasarruf girişini destekleyerek, büyüme ve istihdam piyasalarında iyileşmeyi tetikleyebilecektir. Covid-19 kaynaklı negatif iktisadi gelişmelerin özellikle kadınlar ve gençler üzerinden istihdam piyasalarını zedelediği küresel ekonomide, Türkiye istihdam piyasalarının da dönüşüme ihtiyacı var. Yapısal dönüşüm gerektiren bu tarz süreçlerin etkileri orta vadede netleşeceği için, dönüşümü en erken ve en planlı şekilde başlatmak önemli. İktisadi potansiyelimizin artı ve eksileri ile yüzleşmemizi sağlayan pandemiden çıkmak için uzun bir yokuşu tırmanmak gerektiği aşikâr. Ancak doğru politika adımları ile gerçekleştirilecek bu tırmanışın sonrasında göreceğimiz manzara hepimiz için daha iyi olacak. O halde, çalışmaya ve yürümeye devam!

Burcu ÜNÜVAR

Baş Ekonomist - Ekonomik Araştırmalar Müdürü

[1] https://www.tskb.com.tr/i/assets/document/pdf/TSKB_COVID-19_200420.pdf

[2] https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/10/06/sp100620-the-long-ascent-overcoming-the-crisis-and-building-a-more-resilient-economy

Pandemi Koşullarında Küresel Görünüm

COVID-19 salgını birinci yılını geride bırakırken, dünya ekonomisinde hala zorlu bir tablo karşımızda duruyor. Uygulanan destekleyici ekonomi politikaları ve son dönemde hızlanan aşılama ile kayda değer bir toparlanma sağlandı. Ancak ekonomilerin şoklar karşısında dayanıklılığına dair önemli şüpheler var.

Salgın ve kısıtlama tedbirleri her ülkeyi farklı etkilerken, salgının ekonomik etkilerine karşı uygulanan politikalar ve aşılama programları ayrıştı. Son altı ayda ABD ve İngiltere'de nüfusun yarısından fazlası aşılanarak önemli bir seviyeye ulaşıldı. Ancak Avrupa'da aşılama son dönemde bir miktar hızlansa da, nüfusun üçte birinin aşılandığı görülüyor. Mayıs ortasına kadar dünya nüfusunun sadece %10'u aşılanırken, gelişmekte olan ekonomilerin pek çoğunda aşılama ile sürü bağışıklığı seviyesine ulaşmasının uzun zaman alabileceği öngörülüyor. Virüsün yeni varyantlarının yayılma hızı dikkate alındığında küresel sağlık krizinin sona erdiğini söylemek güç.

Aşılama Oranları (20 Mayıs itibarıyla)

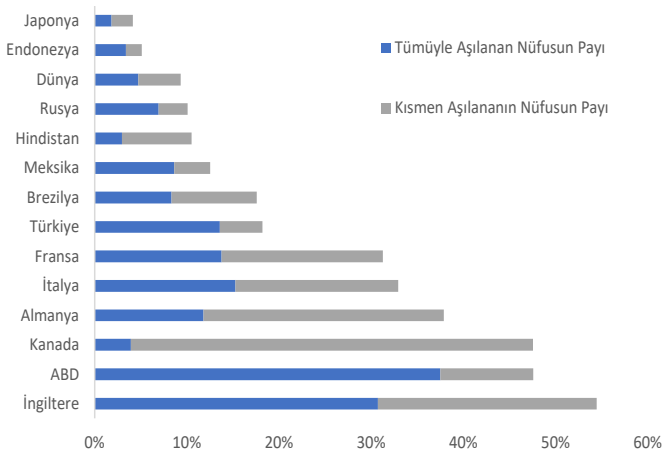

Kaynak: OurWorld In Data, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Belli başlı ekonomilerde imalat sanayi satın alma yöneticileri endeksleri (PMI) 10 aydır büyüme bölgesindeyken, hizmet sektörlerindeki kırılganlık sürüyor. Bu tablo küresel toparlanmada asimetrik ve parçalı bir yapıya yol açarken, dünya ekonomisinin karşı karşıya olduğu problemleri artırdı.

Emtia fiyatları ve ABD Enflasyon Beklentileri

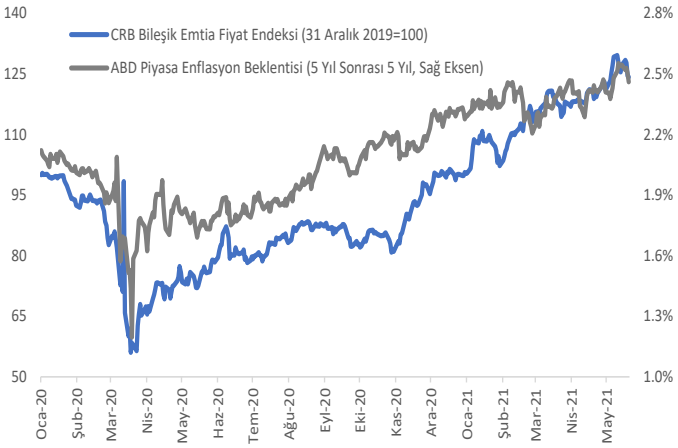

Kaynak: Reuters, TSKB Ekonomik Araştırmalar

İmalat sanayine yönelik güçlü talep sürerken, salgın sürecinde ülke özel ve sektörel nedenlerle ara mallarının üretimde geçici duraksamalar yaşandı. Söz konusu asimetriden dolayı lojistik maliyetlerinde artışlar meydana geldi. 2020 yılı ikinci yarıda Çin'den Avrupa'ya yapılan taşımacılıkta konteyner maliyeti %250 yükselirken, 2021'in geride kalanında %60 ek artış yaşandı. Tedarik sürelerindeki uzama ve firmaların bazı ürünlerde stok yapmaya yönelmesi mal fiyatlarındaki baskıyı artırdı. Bu nedenle 2020 ikinci yarıda %26 artan emtia fiyatlarında 2021'in geride kalan döneminde %24 ilave artış oldu. Bu gelişmeler enflasyon kaygılarını artırırken, 2021 Şubat-Mart aylarında gelişmiş ülke tahvil faizlerinde yükselişi ve riskli varlıklarda yeniden fiyatlamayı tetikledi.

Politika yapıcılar faizleri uzun süre düşük tutacaklarını söyleyerek finansal piyasalardaki tansiyonu kısmen hafiflettiler. Ancak piyasa ile politika yapıcıların enflasyonun kalıcılığı konusundaki görüş ayrılıkları belirsizlikleri artırırken, görünüm üzerindeki aşağı yönlü risklerin önemini korumasına yol açıyor.

Türkiye Ekonomisinin Güncel Durumu

Türkiye ekonomisi 2020 ikinci yarıda hızlı toparlanırken, salgın kaynaklı son dönemdeki kısıtlamalara rağmen aktivitede yavaşlama sınırlı kaldı. Dünyadaki düzensiz toparlanma içinde oluşan enflasyonist eğilimler Türkiye'yi olumsuz etkilerken, ekonomi dışı gelişmelerle yüksek seyreden belirsizlik ekonomi politikalarında manevra alanını sınırlıyor.

2020 ikinci yarıda iç talep gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYH) 10,9 yüzde puan katkı yaparken, yıl genelinde GSYH'nin büyümesini sağlamıştı. Net dış talep ise ilk yarıda olduğu gibi ikinci yarıda da büyümeyi sınırlayıcı etki yaptı. Kasım-Aralık 2020 ve Mart 2021'deki faiz artırımlarıyla birlikte COVID-19 salgınını kısıtlamaya dönük tedbirler 2021'in kalan döneminde iç talepte sınırlı bir yavaşlamaya yol açtı. Dış talep ise küresel imalat sanayindeki güçlü performansın etkisiyle ekonomiyi destekledi. Finansal koşullardaki sıkılıkla iç talepte soğumanın devam etmesi bekleniyor. Küresel eğilimler ihracatı destekleyici bir unsur olsa da salgın kaynaklı belirsizlikler turizmde görünümü sınırlıyor.

Yıllık Büyümeye Katkılar

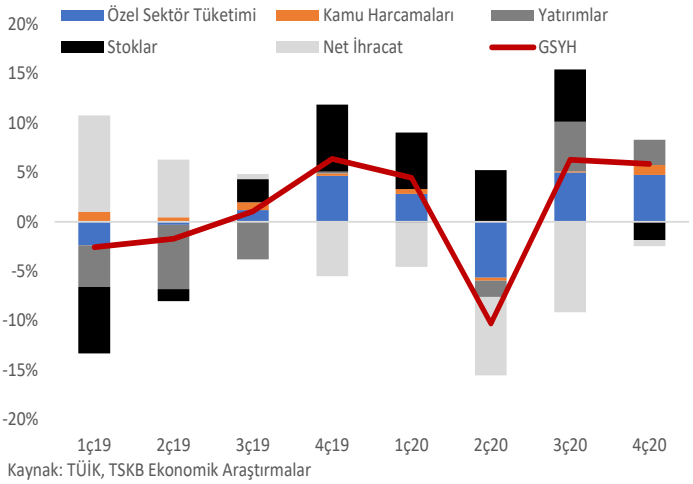

Kaynak: TÜİK, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Yakın dönemde enflasyon dinamiklerinde görülen bozulmada küresel emtia fiyatlarındaki ve döviz kurlarındaki artışın yanında beklentilerdeki bozulma ve geçen yılki kredi genişlemesi ile yaşanan iç talepteki hızlanma etkili olmuştu. Bu nedenle enflasyondaki düşüşün sağlanabilmesi için iç talepte soğumanın bir süre daha sürmesi gerekiyor.

Yıllık Değişimler

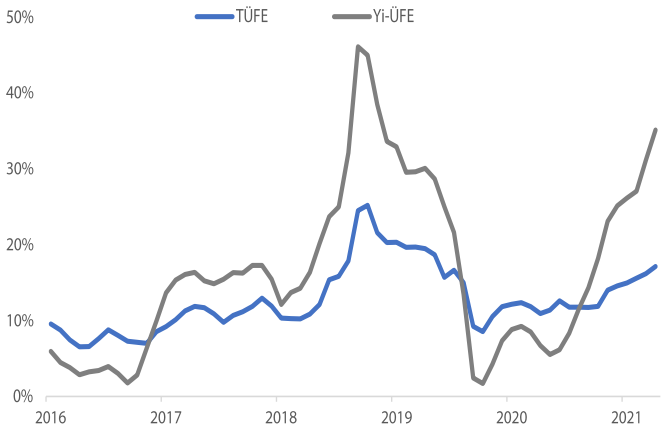

Kaynak: TÜİK, TSKB Ekonomik Araştırmlar

2020 ilk yarıyı düşük çift haneli seviyelerde geçiren tüketici fiyatları endeksi (TÜFE) enflasyonu 2020 sonunda %14,6'ya yükseldi. 2021'in geride kalanında iç talepte soğumanın sınırlı kalması ve birikimli maliyetlerle tüketici enflasyonu Nisan 2021'de %17'yi aştı. Detaylar ve yurtiçi üretici fiyatları endeksindeki (Yi-ÜFE) yüksek seviyeler TÜFE'de zirvenin henüz görülmemiş olabileceğine işaret ediyor. Ayrıca küresel tarım fiyatları başta olmak üzere emtia fiyatlarındaki yükseliş yukarı yönlü baskıyı artırıyor. Kısa vadede iç talepteki soğumanın sürmesi ve döviz kurlarındaki oynaklığın azalması maliyet geçişkenliğini sınırlayabilir. Ancak orta vadede iklim dostu tarımsal üretim ve gıda güvenliği başta olmak üzere yapısal politikaların enflasyonla mücadelede öne çıkması gerekiyor.

Son yıllardaki deneyimler büyüme ve istihdam politikalarına ek olarak enflasyonla mücadele ve dış dengesizlikleri azaltmada kullanılacak araçların kalkınma politikalarıyla güçlendirilmesi gerektiğini teyit ediyor.

K Şeklinde Toparlanma

Kriz sonrası toparlanmanın boyutu ülkeler, ülke içindeki faaliyetler ve toplum kesimleri arasında büyük farklılıklar göstermekte. Bu nedenle toparlanmanın, hangi harfe benzeyeceğine ilişkin tartışmalar "K" harfinde karar kılınarak sonlandı gibi. Toparlanma yolculuğunun uzun olmasının önemli bir sebebi de bu durumun eşitsiz ve belirsiz bir rotada olması.

Yandaki şeklin üst paneli, K harfinin toparlanmada nasıl bir karşılığının olduğunu gösteriyor. Türkiye'de de sanayi, krizin ilk aylarının ardından güçlü bir toparlanma kaydetmişken, hizmetlerde gerilemenin uzun bir süre devam ettiği görülüyor. Sanayi, pandemi öncesi trendinin üzerine çıkmışken, hizmetlerde güçlü bir toparlanmanın görülebilmesi için hem yurtiçinde hem yurtdışında yaygın aşılamaya ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Sağ grupta alttaki panel ise yurtiçi ticarette yapısal bir kırılma yaşandığını, pandemi öncesi trendin ima ettiği seviyelere dönmekten halen uzak kalındığını gösteriyor. Bu kanalda normalleşme için yurtiçinde yaygın aşılama izlenecek.

Ciro Endeksleri (reel, 12 aylık har. ort.)

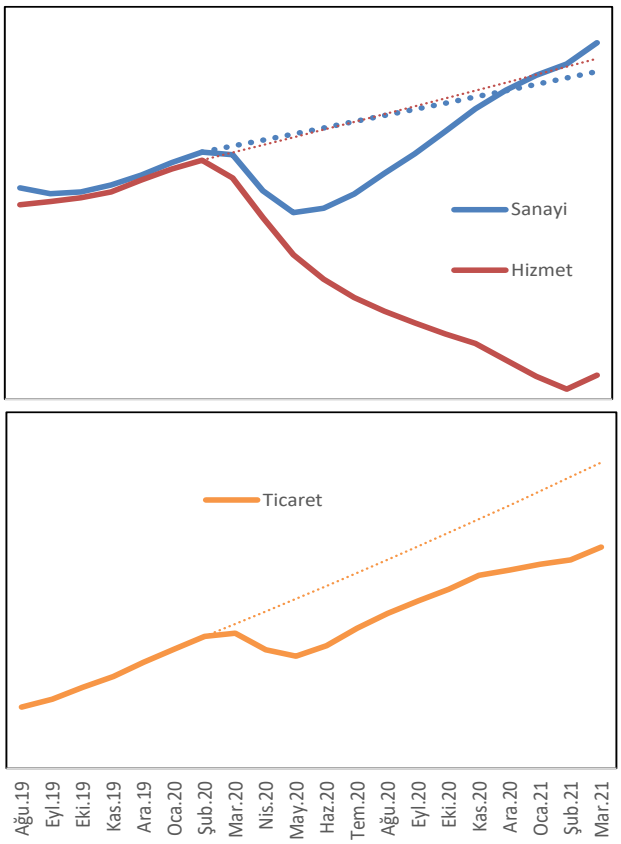

Kaynak: TÜİK, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Ciro Değişimi

(reel, mev. takv. arın., önceki çeyreğe göre, 2021 1.Ç.)

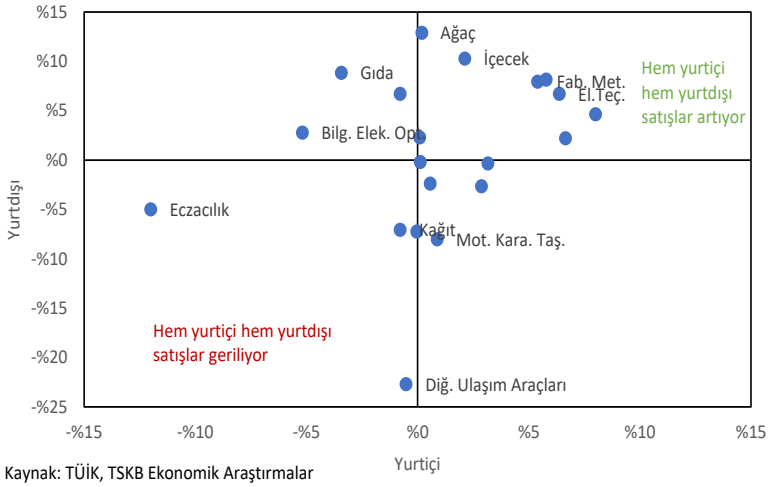

Kaynak: TÜİK, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Sanayinin güçlü gelişme kaydetmesinde hem yurtiçine hem yurtdışına gerçekleştirilen satışların payının olduğu görülüyor. 2021 Ocak-Mart dönemi itibariyle imalat sanayindeki 23 alt kolun 20'sinde reel yurtiçi cironun, 17'sinde ise reel yurtdışı cironun pandemi öncesi seviyeyi aştığı görülüyor.

Yandaki grafik ise yurtiçi ve yurtdışı ciroların bir önceki çeyreğe göre nasıl seyrettiğini gösteriyor. Sanayi alt kollarında cironun yurtiçi ve yurtdışı kaynaklarına bakıldığında, performansın farklılaştığı görülüyor. Sol üst bölgede yer alan bilgisayar, elektronik, optik ve gıda faaliyet kollarında yurtiçi ciro azalmasına karşın, yurtdışı cironun artmaya devam etmesi dikkat çekiyor.

Dayanıklı Tedarik Zinciri Arayışı

Pandemi süreci, tedarik zincirleriyle birbirine eklemlenmiş küresel üretim ağlarının ne kadar kırılgan olduğunu gösterdi. Halkalardan birinde yaşanan aksama, tüm değer zincirinin aksamasına, zincirin kırılmasına neden oldu. Salgının başlangıcının üzerinden 1 yıldan fazla zaman geçmesine karşın asimetrik toparlanmanın da bir yansıması olarak tedarik zincirlerinde aksamalar başta bazı emtialar ve otomotivde kullanılan yarı iletkenler olmak üzere devam ediyor.

Pandemi koşullarında hızlanan bu tartışmalarda ön plana çıkan kavram ise "tedarik zincirinin dayanıklılığı". Dayanıklılığı artırmanın bir yolu ise tedarik süreçlerinin son kullanıcıya daha yakın bölgelerden gerçekleşmesi yani bölgesel tedarik zincirlerinin kurulması olarak görülüyor. Üretim zincirlerinin yapısında bir değişim ima eden söz konusu trend, Türkiye için AB ile hali hazırda güçlü olan mal ticareti akımlarını daha da güçlendirebilecek bir potansiyel taşıyor.

Bugün itibariyle baktığımızda veriler söz konusu potansiyelin bazı ürün gruplarında Türkiye-AB ticari ilişkilerine yansımış olabileceğine işaret ediyor.

Türkiye'nin AB Pazarındaki Payı

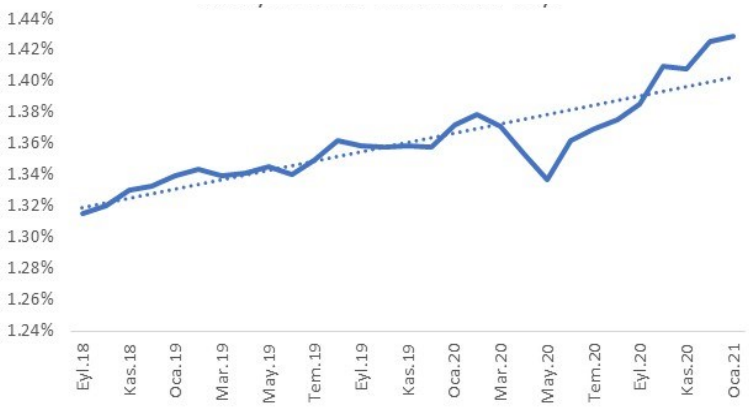

Kaynak: TradeMap, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Türkiye'nin AB'ye ihracatı Mart-Mayıs 2020 döneminde sert bir gerileme kaydettikten sonra Haziran ayı ile birlikte yükselişe geçti. Mayıs sonrasında 98 faaliyet kolunun 82'sinde Türkiye'nin AB'ye ihracatının arttığı görülüyor. Grafikten de izlenebileceği gibi, bu performans Türkiye'nin AB'deki pazar payında geçmiş eğilimin de üzerine çıkan güçlü bir artışı beraberinde getiriyor. Söz konusu pazar payı artışının faaliyet kollarının geneline yayılan bir eğilim sergilediği görülüyor.

Pazar payı en çok artanlarda tekstil ve giyimle ilişkili faaliyetler dikkat çekiyor. Türkiye'nin rekabet gücünün yüksek olduğu bu iki faaliyette, son yıllarda Uzak Doğu'dan gelen rekabet baskısıyla pazar payı kaybettiği ifade ediliyordu. Pandemi sonrası dönemde pazar payı kayıplarının yerini güçlü artışlara bırakması, Avrupa'daki firmaların tedarikçilerini Türkiye lehine kaydırdığına ilişkin bir işaret olarak görülebilir. Bu durum Türkiye'deki ihracatçıların AB'deki pazar paylarını artırarak ihracat performansını olumlu etkiliyor. Diğer yandan bu hızlı artışın yurtiçi tedarik zincirlerinde olası aksamalara, ürün temininde zorluklara ve fiyat baskılarına da neden olabileceği de göz ardı edilmemeli.

Türkiye'nin AB'deki Pazar Payının Gelişimi

(yıllıklandırılmış)

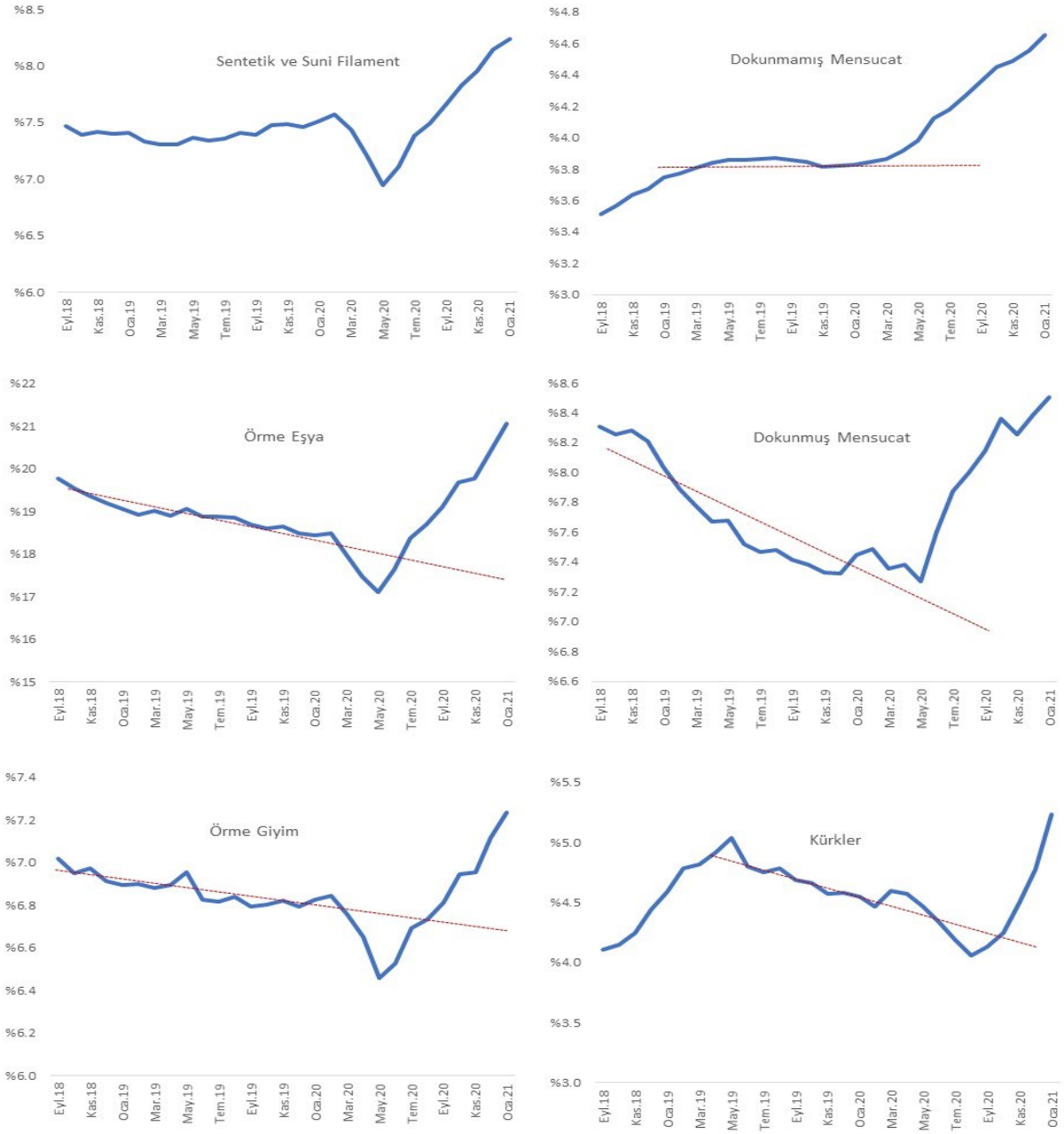

Kaynak: Trademap, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Turizm ve Ulaştırmada Görünüm

Küresel düzeyde salgın koşullarından en fazla etkilenen sektörlerden biri turizm oldu. Seyahat kısıtlamaları bugüne kadar sektörün toparlanmasını engelleyen unsurların başında gelse de, bundan sonraki dönemde salgının getirdiği ekonomik koşullar ve tüketicilerin devam eden sağlık endişeleri sektörün iyileşme hızını azaltacak olgular olarak ön planda görünüyor.

Sektörde yavaş ve kademeli bir iyileşme olacağı beklentisi, yurtiçinde yapılan tahminlere yansımaya başladı. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nün (DHMI) Nisan ayı sonunda yayımladığı tahminlerine göre havacılık sektörü yolcu taşımacılığı alanında 2019 seviyelerine ancak 2023'te yaklaşabilecek. Söz konusu bu tahminler Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) gibi uluslararası organizasyonların tahminleriyle uyum gösteriyor. Kurumun 2021 dış hatlar öngörüsü, geçtiğimiz yıla göre %81 artış, 2019 yılına göre ise %47 azalışa işaret ediyor.

Havayolu Yolcu Trafiği Görünüm ve Tahminleri (milyon kişi)

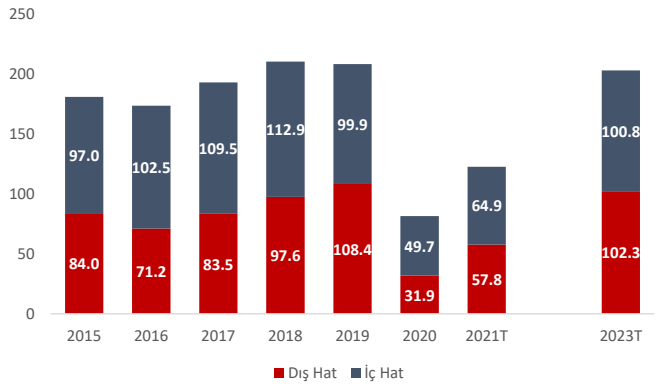

Kaynak: DHMI, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Seçili Ülkelerden Türkiye'ye Gelen Turist Sayısı (milyon kişi)

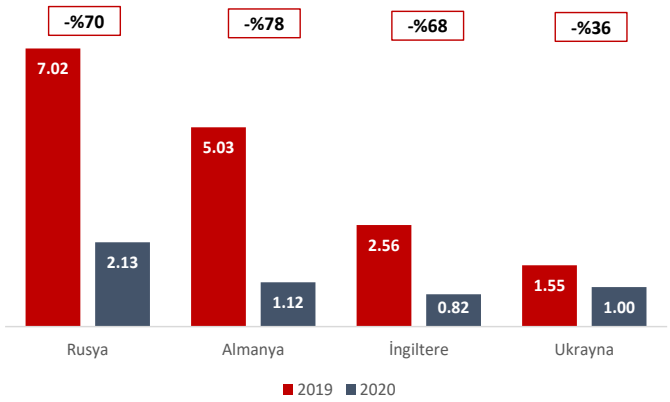

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Türkiye son dönemde kaydettiği yüksek vaka sayıları nedeniyle önemli kaynak pazarların seyahat aktivitelerine ilişkin kararlarıyla karşılaştı. Son dönemde Rusya iki ülke arasındaki hava trafiğini askıya alırken, İngiltere Türkiye'yi yüksek riskli ülkeler kategorisine soktu. 2019'da Rusya ve İngiltere Türkiye'ye gelen toplam 45 milyon yabancı turistin sırasıyla %15,6 ve %5,7'sini oluşturmuştu. Ayrıca Mayıs ayında İstanbul'da oynanması planlanan UEFA Şampiyonlar Ligi Finali Portekiz'e alınırken, Türkiye Formula 1 2021 takviminden çıkarıldı.

Türkiye Mayıs ayına 3 haftalık kapsamlı kapanma önlemleri ile başladı ve yeni vaka sayılarında istenen düzeyde olmasa da çok ciddi bir gerileme sağladı. Ancak önümüzdeki dönemde yurtiçi aşılama çalışmalarının hızının vaka sayılarındaki azalmaya eşlik etmesi, yeni seyahat kısıtlamalarıyla karşılaşmamak ve "güvenli destinasyon" algısının güçlendirilmesi adına önemli olacak.

Yakın vadede aşı tedarikine ilişkin haber akışı ve kısıtlama uygulayan kaynak ülkelerle gerçekleşecek ikili görüşmeler sektörde takip edilen gelişmeleri oluşturacak.

İstihdamdaki Asimetrik Yansımalar

COVID-19 pandemisi işgücü piyasalarında toplumsal cinsiyet farkını genişletti

Pandeminin yarattığı istihdam kaybı sonucunda, kadınların erkeklerden negatif anlamda daha fazla etkilendiği izleniyor. ILO'nun hesaplamalarına göre erkeklerin istihdam kaybı salgın yılı olan 2020'de %3,9 oranında iken, aynı oran kadınlar için %5 seviyesinde gerçekleşti[3].

COVID-19 pandemisi Türkiye'de de kadınların üstlendiği iş yükünü artırdı. Pandemi döneminde hem çalışan insan sayısı hem de işte geçirilen toplam saat azalırken, COVID-19 sebebiyle, üretimde görülen keskin düşüş ve benzeri görülmemiş iş kayıpları kadınları ve erkekleri farklı şekilde etkiledi. TÜİK'in aylık işgücü verileri, COVID-19 pandemisi sürecinde işte geçirilen toplam süredeki düşüşün, çalışan kişi sayısındaki düşüşten önemli ölçüde daha fazla olduğuna işaret ediyor. Pandemi öncesinden bu yana çalışma saatlerindeki toplumsal cinsiyet farkı sürekli yükseldiğinden, toplam çalışma saati kayıpları kadın çalışanlar için açıkça daha yüksek oldu. Nisan 2020 itibarıyla, kadın çalışanların çalışma saatlerindeki azalma yıllık bazda %37,9 olurken, erkek işçilerin toplam çalışma saatleri %32,9 geriledi.

Cinsiyetlere Göre Toplam Çalışma Saatindeki Değişim (yıllık, Türkiye)

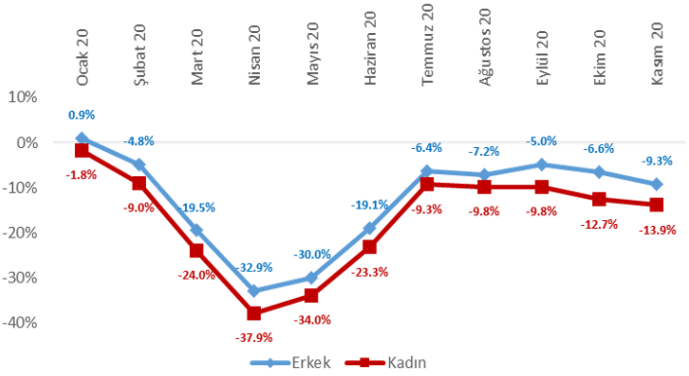

Kaynak: TÜİK, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Gençler de COVID-19 krizinin ardından daha zorlu bir görünümle karşı karşıya

Yaş Gruplarına Göre İstihdamdaki Değişim Oranı, Türkiye (yıllık)

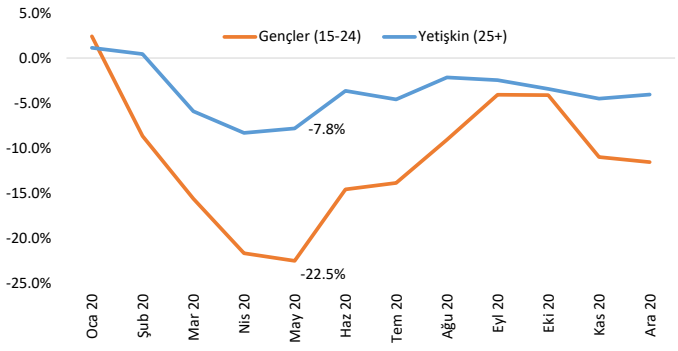

Kaynak: TÜİK, TSKB Ekonomik Araştırmalar,

ILO tahminlerine göre, pandemi sebebiyle 2020 yılında gençlerin %8,7'si iş kaybına uğrarken, yetişkinlerde bu oran %3,7 seviyesinde gerçekleşti[4]. Bir başka önemli nokta da gençlerin kayıt dışı işlerde daha fazla istihdam edilmesi. Herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmayan bu gençler, COVID-19 pandemisi sırasında iş ve gelir kaybı yaşama riskleriyle daha fazla karşılaşıyorlar.

Türkiye'de de istihdam edilen gençlerin yarısından çoğu konaklama ve yemek hizmetleri, imalat, toptan ve perakende satış alanlarında çalışıyor. Bu iktisadi faaliyetlerde görev alan 15-24 yaşları arasındaki 293 bin gencin 2020 yılı içinde pozisyonlarını kaybettiği görülüyor. Rakamlar, COVID-19 sebepli ekonomik durgunlukta Türkiye'de genç çalışanların istihdamının, yetişkinlere (25 yaşından büyük) oranla daha keskin bir şekilde düştüğünü de ispatlıyor.

[3,4] ILO (2021), ILO Monitor: COVID-19 and the World of Work. 7th edition

İklim politikaları yapısal dönüşümün hızlandırıcısı olabilir

Dünya ekonomisi toparlanma aşamasında olsa da bu sürecin asimetrik olduğu, ülkeler arası ve ülke içi eşitsizlikler barındırdığı ve büyük belirsizlikler içerdiği görülüyor. İyileşme aşamasının etkilerinin bu eşitsiz yapısı hem dünyada hem de Türkiye'de hissediliyor. Hem toparlanmayı sürdürülebilirlik ekseninde sağlamak hem de eşitsiz etkiyi hafifletmek için pandeminin gidişatına ilişkin büyük belirsizliklerinin olduğu dönem dahil olmak üzere, 2020 yılı boyunca ekonomi politikası gündeminde iklim krizi önemli bir yer tuttu.

Salgının ekonomik etkilerini sınırlayabilmek için açıklanan toparlanma paketlerinde "yeşil" tanımlamasının bolca kullanıldığını gördük. "Yeşil toparlanma", "yeşil işler", "yeşil yeniden başlatma" gibi ifadelerin toparlanma paketlerinin niyetini ifade ettiğini görmüş olsak da, paketlerde gerçekleşen harcamaların ne kadarının "yeşil" ile uyumlu olduğunu tam seçemiyoruz. IISD'nin (Internatonal Institute for Sustainable Development) çalışması pandemi dönemi ekonomik desteklerinde temiz enerjinin fosil yakıtların gerisinde olduğuna işaret ederken[5], Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri António Guterres pandemide gerçekleştirilen toparlanma harcamalarının sadece dörtte birinin emisyon ve hava kirliliği azaltımı ile bio-çeşitliliğin geliştirilmesine ayrıldığına ilişkin tahminini paylaştı[6].

Bununla birlikte ABD'nin Başkan Biden ile Paris Anlaşması'na dönüşü ve yeşil altyapı yatırımları paketi, AB'de Yeşil Mutabakat kapsamında kat edilen ilerleme, pek çok ülkenin 2030 için emisyon azaltım taahhütlerini daha iddialı noktaya taşımaları, 2050 için net sıfır hedefi ilan etmeleri, IMF'nin iklimi çalışma alanına dahil etmesi, küresel karbon piyasası oluşturulması ve taban fiyat belirlenmesi önerisi ve daha pek çok aktörün attığı adımlar bir noktaya işaret ediyor: iklim, politika ajandasına kalıcı şekilde girmiş durumda.

Küresel iklim gündemi şüphesiz Türkiye'yi de pek çok alanda etkileme potansiyeline sahip. Enerji üretiminde dönüşüm, kaynak verimliliği arayışlarına odaklanan arge süreçleri, tarım ve gıda sistemleri, döngüsel ekonomi, sınırda karbon vergileri gibi alanlar ilk etapta akla gelenler. Bu alanlarda atılacak adımların, ülkenin topyekun yapısında bir dönüşümü beraberinde getirebileceği söylenebilir. Bir başka ifadeyle iklim politikaları ülkenin yapısal dönüşümünün hızlandırıcısı olarak ele alınabilir.

Daha yeşil bir dünyaya yönelim için ihtiyaç duyulacak bu dönüşüm hem küresel iklim gündemine hem de Türkiye'nin yapısal dönüşümüne katkı sunacaktır. Böylesi bir dönüşüm hamlesi ancak tüm paydaşların bu doğrultuda atacağı adımlar ve alacağı sorumluluklar ile somut bir sonuca ulaşabilecektir. Bu çerçevede uluslararası kalkınma finansmanı kuruluşlarının sağlayacağı hedefli fonlama, Türkiye'nin yeşil dönüşümünü hızlandırmaya katkı sunacaktır.

[5] https://www.tskb.com.tr/blog/ekonomik-desteklerde-temiz-enerji-fosil-yakitlarin-gerisinde

[6] https://www.ft.com/content/3ea3e9f6-1c18-42c7-9912-c51efed3f721

Ekonomik Araştırmalar

ekonomikarastirmalar@tskb.com.tr

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO 81

FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE

tel: (90) 212 334 50 50 faks: (90) 212 334 52 34

2021 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişmenin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.